

ULVE

Hej ulvevenner.

Jeres ulve har det godt og står stadig i ulvestalden på Elværket.

Vi vil gerne beholde dem lidt længere, da vi p.t. er i forhandling med nogle svenskere om at vise hele projektet i Sverige. Foreløbig er det helt uforpligtende og intet er afgjort endnu. Men så længe forhandlingerne varer, håber vi at jeres ulv kan forblive på Elværket.

I hører fra os så snart vi ved mere.

Venlig hilsen

OKTOBERGRUPPEN

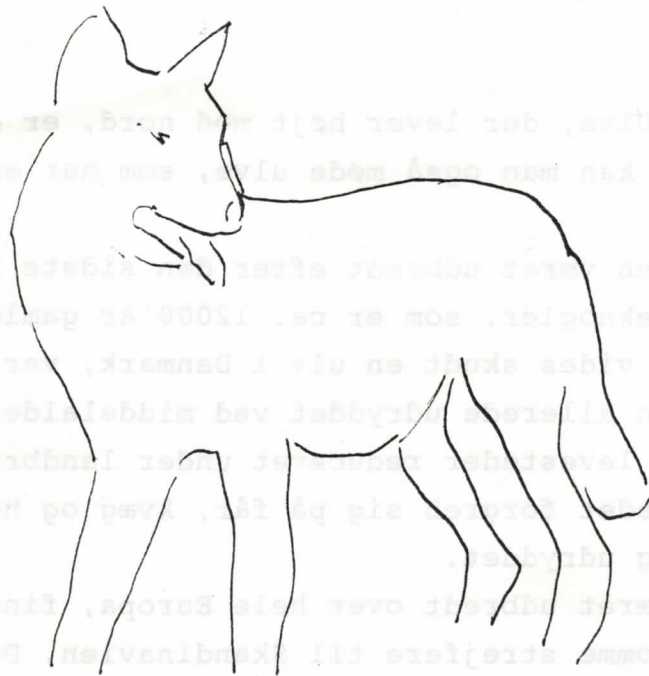
Anne-Mette Holm 42 31 36 90

Emma L. Nielsen 42 31 47 88

Ines Sørensen 42 31 21 71

Steffen Lund 47 53 20 99

Lisbet Storrud 47 50 39 80

Ulven er tamhundens forfader. Mange er enige om, at det meget negative billede, som blev dannet af ulvens væsen, stammer fra den tid, da landbrugsarealet blev kraftigt udvidet og dermed ulvenes naturlige levesteder tilsvarende reduceret. Der blev drevet en intensiv jagt på ulvene, og de blev praktisk talt udryddet i hele Europa.

I sine naturlige omgivelser d.v.s. skove og tundraer optræder ulven som et både spændende og værdigt dyr. Ulve er rovdyr, der vejer mellem 27 og 50 kg. De lever i små familiegrupper om sommeren. Om Vinteren danner der sig større flokke på op til 30 dyr.

Parringen finder sted i januar og marts, ungerne fødes 2 måneder senere. I en lille flok ulve er det som regel kun et par som yngler, men alle voksne ulve er med i opfostringen af ungerne som en slags "onkler" og "tanter". Faderen passer også ungerne, når moderen er på jagt. Ulvepar holder sammen hele livet.

Byttedyr kan være mus, harer og kaniner, men også større dyr som hjorte, rener og elsdyr. De små pattedyr jages af en ulv alene, de større dyr bliver jaget i flok. Ulvene udvælger det dyr, som virker svagest og langsomst. Når byttet er nedlagt og dødt, begynder ulveflokken straks at fortære det, og de forlader ikke stedet, før al kødet er ædt.

Ulveflokken har sit territorium, hvor de lever og jager. Territoriet bliver afmærket og udstrækningen afhænger af flokkens størrelse og byttedyrenes antal. Fremmede ulve, som kommer, jages væk.

Som sagt er der en social ordening i flokken, hvor alle er engageret i i yngleplejen, selvom det kun er et par i flokken, der yngler. Ulve kan meddele sig til hinanden ved hjælp af kropssprog og desuden med hyl og andre lyde over længere afstande.

Pelsens farve er forskellig, afhængig af, hvor ulven lever. Den er som regel grå med et skær af rødt eller gult på ryg og ben, mens bugen har

en lysere farve. Ulve, der lever højt mod nord, er oftest helt lyse. Men i Nordamerika kan man også møde ulve, som har en næsten sort pels.

I Danmark har ulven været udbredt efter den sidste istid. Ved Allerød er der fundet ulveknogler, som er ca. 12000 år gamle. Den sidste gang, som med sikkerhed vides skudt en ulv i Danmark, var i 1813 ved Skive. På øerne var ulven allerede udryddet ved middelalderens slutning. Som nævnt blev ulvens levesteder reduceret under landbrugets udvikling, og da ulvene så i stedet forgreb sig på får, kvæg og heste, blev ulven intensiv jagtet og udryddet.

Ulvne, som har været udbredt over hele Europa, findes nu kun i Østeuropa, hvorfra der kan komme strejfare til Skandinavien. Der findes desuden en lille bestand i Pyrenæerne og Alperne.

Oktoberudstillingen

Ines Sørensen

Kilder:

Lademanns Dyreleksikon

Hans Gregersen, Ulveliv - ulvens historie i Danmark

Tema bogforlag

Farley Mowat, I ulvenes land

Sommer & Sørensen

Skalk, 1989 : 1

Ordsprog og talemåder

Der er ingen tvivl om, at ulven var et både hadet og frygtet rovdyr. Ja, man undgik helst at nævne den ved navn, og i stedet kaldte man ulven »den slemme« eller »gråben«.

Frygten for ulven kunne få folk til at opsøge kloge mænd og koner for at få dem til at gøre noget, så ulvene forsvandt.

Man kunne også fremsige bønner, der skulle hjælpe med at sikre én mod ulven: »Herre Jesus, kom, fri mig fra ulven den grumme, Gud bevare mit får og fæ, at den ej gør mig mere mén, end en lille mus under jordfast sten«.

Ulven spillede ofte en rolle i ordsprog, mundheld og talemåder. Det viser de følgende eksempler:

Man må tude med de ulve, man er iblandt.

En ulv i fåreklæder.

Han er så tam som en ulv.

Det er ikke nemt at få af ulvens mund, hvad der én gang er kommet i den.

Man skal ikke lukke ulven ind i fårestien.

Hvad der kommer af ulv, det tuder.

Man skal ikke gøre ulven større, end den er.

Det er så sandt, som at ulven er grå.

Når man ej vogter fårene, tager ulven dem.

Sulten som en ulv.

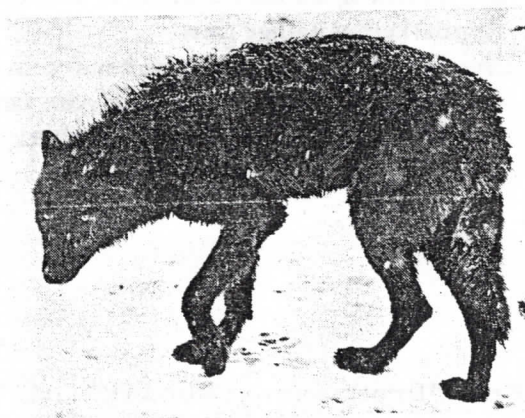
Man bruger også talemåden, »Der er ugler i mosen«. Det er imidlertid en forkert anvendelse af det gamle udtryk om »uller i mosen«. »Uller« betød nemlig ikke ugler, men ulve.

Ulvens navn kendes også fra andre sammenhænge. Ved ulvetider forstår man urolige og dårlige tider, mens man kalder timen mellem nattens ophør og solens opgang for ulvetimen.

Og endelig omtaler man indenfor spejderbevægelsen de yngste medlemmer som »ulveunger«.

Fra "Ulveliv - ulvens historie i Danmark" af Hans Gregersen.

Ulv i sne. BIOFOTO/Kaj Boldt.

Flere historier, ordsprog og talemåder i "Folk og Fauna 3" af V.J.Brøndegård.

Uhyre, drage osv. ** En fræmmet, uhyrlig fare hinsides al forstand, der som regel snarere truer indefra end udefra.

Det fortærende uhyre: ** Dødens 'gab'. Drømmen kan muligvis handle om menneskets bestandige søgen efter udødelighed.

Hvis drømmeren besejrer uhyret: ** Hans sejr over sin egen dødsfrygt, hvis uhyret er et billede på den frygt.

** Den mest grundlæggende og oprindelige livskvalitet – alkymiens *prima materia* – som individet først må befri sig for gennem en bevidst anstrengelse; skønt han senere kan blive i stand til at tæmme denne kraft til specielt menneskelige formål.

At skære dyrets hjerte eller andre vitale organer ud, eller tænde et bål inden i det: ** Kampen mod underverdenens mørke kræfter.

En vinget drage/drage uden vinger: Det åndelige kontra det jordiske.

Menneskeædende uhyrer: * Spædbarnets umættelige sult, og derfor overdrevne krav. 'Alle uhyrer og umuligheder er forfængelige håb om ting, som ikke går i opfyldelse' (Artemidorus).

Ulv Skrækindjagende, lynhurtigt rovdyr. ** Det uhæmmede, ubeskyttede og ondskabsfulde; ødemarkens djævelske beboer. Anvendes ofte til at skildre grusomme, sadistiske fantasier uden tilsyneladende ansvarlighed fra drømmerens side.

Om vinteren og om natten: Ulven er særlig ondskabsfuld og farlig, slagmarkernes natlige gæst.

Hunulven: * Skøgen; men også kendt som den der i myter og i livet drager omsorg for og dier udstødte væsener.

** Den frygtelige Moder (§ ARKETYPER).

Fra "Drømmens symbolik" af Tom Chetwynd.

Om tolkning af "Den lille Rødhætte og Ulven"

Bruno Bettelheim, "Eventyrets fortryllelse 2. del"

Vibeke Arndal, "Heksen i håret, kvindelig personlighedsudvikling i eventyr."

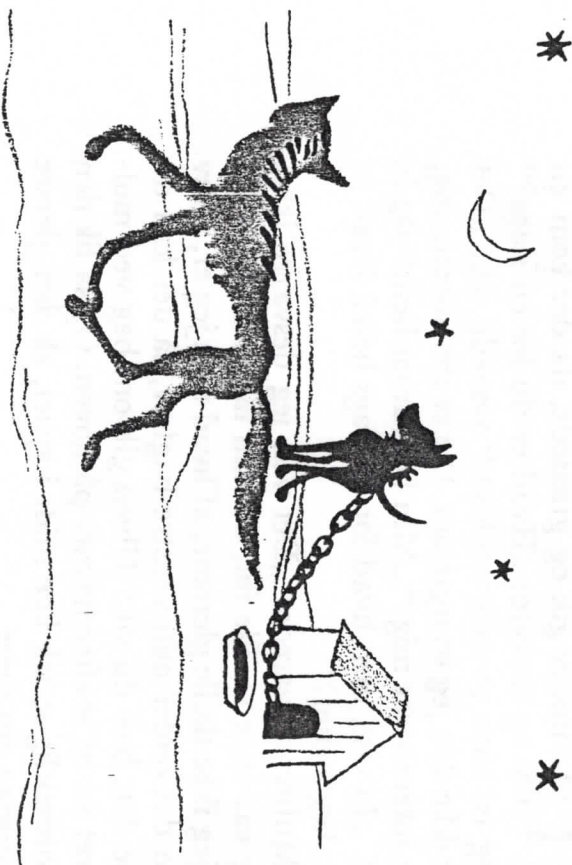
Fra "Den lille Æsop" ved
R. Broby-Johansen.

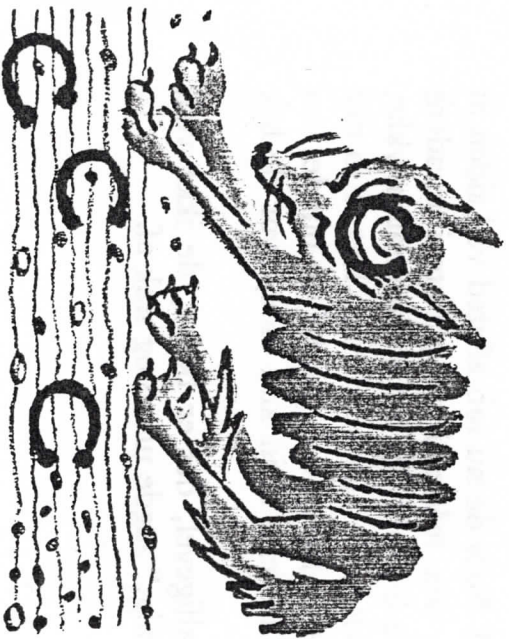
Illustrationer: Mogens Zieler.

9 En ulv mødte en nat en hund, og de faldt i
snak. Ulven beklagede sig over tiderne: „Jeg
tør nok sige, at jeg gør, hvad jeg kan for at bjerge ud-
kommet,” sagde den „men ligemeget hjælper det.
Jeg er ved at gå til af sult hvert øjeblik og er jaget
og forfulgt alle vegne.“ – „Du gør dig nu også til-
værelsen for besværlig. Hvis du ville være en smule
fornuftig, behøvede du ikke at leve sådan et rakker-
liv. Når jeg skal være ærlig, ser du virkelig med-
taget og slunken ud. Se på mig, hvor trind og glat
jeg er. Det er, fordi jeg har det godt. Menneskene
er såmænd meget nemme at komme ud af det med,
når man forstår at tage dem på den rigtige måde.
Følg du med mig hjem til gården. Der kan du
hjælpe mig med mit job og få det lige så godt, som
jeg har det.“ – „Og hvad er det egentlig, du laver?“
„Jeg skal bare gø, når der kommer pjaltede folk,
og bide dem, hvis de ikke hummer sig. For det får jeg
al den mad, jeg gider se, og kys og klap i tilgift.
Børnene på gården ligefrem forkæler mig. Og jeg
har mit eget hus.“ Ulven fandt, det lød tillukkende

og fulgte med. Som de nu løb af sted ved siden af
hinanden, så den måneskinnet glimte i hundens
halsbånd. „Og hvad er det for et forment smykke,
du har om halsen?“ spurgte ulven. „Det er jo mit
halsbånd. Det er til lænken, jeg bliver bundet om
dagen, for at folkene altid kan vide, hvor de har
mig.“

„Jeg tror alligevel, det er bedre, de ikke ved,
hvor de har mig,” sagde ulven og stak af.

51 Et muldyr gik og grassede, da der kom en ulv og spurgte: „Hvad er du for en slags?“ „Jeg er bare et sølle muldyr,“ svarede det. „Det var ikke det, jeg spurgte om. Det er din afstamning, der interesserer mig.“ „Min far var en hest,“ sagde det. „Ja vist, men hvad for en slags hest? Hvad er dit slægtsnavn?“

Muldyret svarede: „Det ved jeg desværre ikke. Jeg var bare et lille føl, da min far døde, men før at jeg ikke skulle glemme, af hvad race jeg er, skrev han det under min venstre baghov, så der kan du læse det, hvis du vil.“ Ulven gik om bag ved muldyret for at se efter navnet på hoven. Og så fik den et ordentlig spark lige midt i synet, så den glemte at spørge om mere.

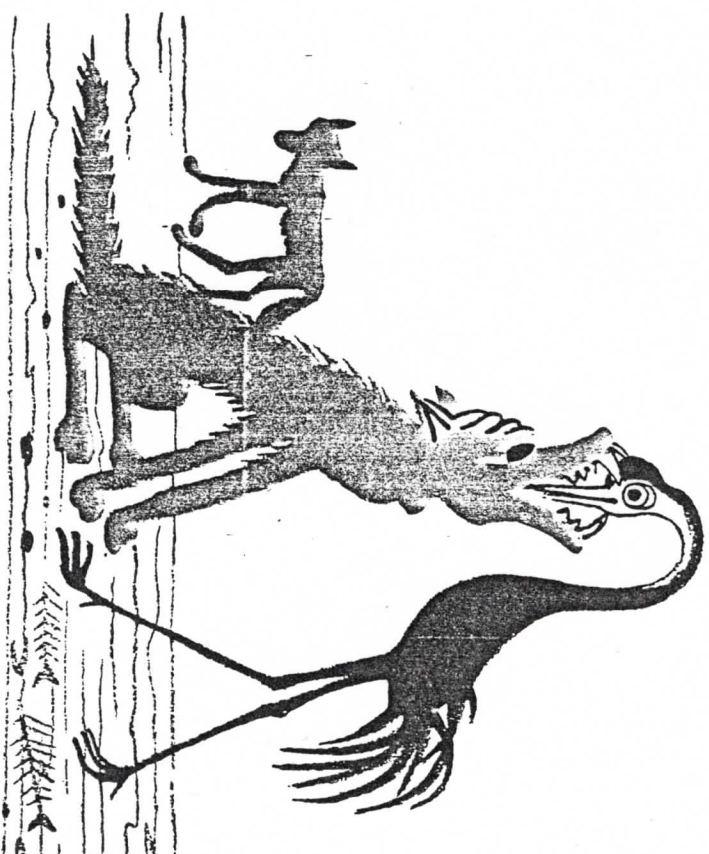
31 Der var krig mellem fårene og ulvene. Fårene holdt godt sammen og desuden havde de hyrdehundene på deres parti, så de kunne holde ulvene stangen. Men så fandt ulvene på at sende en parlamentar til fårene med et forslag om at slutte fred og oprette en venskabstraktat. Fårene, der var glade ved at få en ende på den evige krigstilstand, accepterede ulvenes forslag om, at hver af parterne skulle have gidsler som garanti for, at pagten ikke krænkedes. Ulvene forlangte at få hyrdehundene udleveret. „Det er dem, der er krigens egentlige ophavsmænd,“ sagde ulvene. „De gør ad os og udasker os ustandseligt.“ De fik hundene og spærrede dem inde i en hule, mens fårene, der til gengæld fik ulveungerne, viste deres loyalitet ved at lade dem gå frit rundt mellem deres egne lam.

Freden havde ikke varet ret mange dage, før ulveungerne faldt over lammene, og der opstod den vildeste panik i fåreflokken. Ulvene kom halsende og hylede, at fårene mishandlede deres unger og altså havde brudt pagten. Fårene havde nu ikke mere hyrdehundene til hjælp og var bragt fuldstændig i forvirring af ulveungerne i deres egen flok, så de blev et værgeløst bytte for ulvene. Og verden er stadigvæk fuld af ulve i fåreklæder.

Fra "Den lille Esop"

34 En ulv stod og labede vand af en bæk. Lidt længere nede var et lam ved at vaske sig. Ulven viste tænder og sagde: „Hvad skal det betyde, at du sviner mit drikkevand til?“ Lammet sagde: „Det kan jeg vel ikke. Jeg står neden for dig, og vandet løber jo da ikke op ad bakke.“ Ulven skreg op:

„Nå, du er altså fræk! Det var du også i fjor!“ „Der tager du fejl“, sagde lammet med rystende stemme, „i fjor var jeg slet ikke født endnu.“ „Og du har ødelagt hele engen med alt dit gnaveri“, hylede ulven. „Men jeg har jo slet ikke fået tænder endnu“, mimrede lammet. „Det er utroligt, hvor du kan blive ved at finde på undskyldninger, men nu vil jeg ikke længere finde mig i din påståelighed“, brølede ulven, og så åd den lammet.

45 En ulv havde fået et ben i kværken. Da den hverken kunne få det op eller ned og led de skrækeligste kvaler, tiggede og bad den alle og enhver om hjælp og forsikrede, at det ikke skulle skorte på betaling til den, der reddede dens liv. En trane tog mod til sig og stak hele hovedet og sit lange næb ned i svælget på ulven og fiskede benet op. Da ulven derefter gjorde mine til at gå sin vej,

Bronzestatue af den Capitolinske ulvinde med tvillingerne Romulus og Remus. Ulvinden selv er fra ca. 500 f. Kr., tvillingerne fra 1600-tallet e. Kr. Palazzo dei Conservatori. Rom.

ROMELUS OG REMUS

Kongedatteren Vestalinde fødte et tvillingepar efter at være blevet voldtaget. Hendes farbroder der nu herskede i riget, havde taget magten fra hendes fader og dræbt hendes brødre. Nu frygtede han nye rivaler til tronen og satte tvillingerne ud på Tiberen i en kurv for at de skulle drukne.

Kurven flød imidlertid ind i en vig. EN hunulv der kom ned til floden for at drikke, hørte de små drengebørns klynken, og gav sig til at amme dem. En hyrde så dem, ulven flygtede og hyrden tog drengene hjem hvor hans kone opfostrede dem som sine egne. Da drengene var voksne dræbte de kongen og gav magten tilbage til deres morfader. På stedet hvor kurven var drevet i land, grundlagde de byen Rom.

71_____

Den romerske gud Mars havde en tam ulv som helligt dyr.

Kilde: Leo Hjortsø, Romerske guder og helte.

FENRISULVEN

Fenrisulven og Midgårdsormen har Loke avlet med en jættekvinde. Tyr opdagede dem en dag da de som ganske små legede i Asgård.

Som tiden gik blev Fenrisulven for stor og voldsom, og guderne ville gerne binde den. Almindelige lænker duede ikke, dem sprængte ulven straks, derfor fik de dværgene til at smede en lænke af "katte-tramp, kvindeskæg, bjergets rødder, fiske-ånde og fuglespyt". Dette magiske tov hed Gleipner. Det var silkeblødt og så ikke ud af meget. Fenrisulven anede uråd, og for at de ikke skulle narre ham, skulle Tyr stikke sin arm i ulvens gab mens de bandt den. Da ulven nu opdagede at den ikke kunne sprænge lenken, bed den Tyr's arm af.

Inden Ragnarok vil der komme en Ulvetid med krig og vold, samt tre kolde vintre. Derefter vil Fenrisulven, hvis gab kan nå fra himmel til jord, dræbe Odin og sluge solen og sammen med Midgårdsormen gøre en ende på verden. (I nogle versioner når solen at føde en datter inden den bliver slugt, og Odins søn Vidar dræber Fenrisulven, og en ny verden begynder.)

Illustration: Andy Li Jørgensen fra "Ragnarok" af Villy Sørensen.

Wölfe in Frederikssund.

Bedeutet das, das es eine wilde Stadt ist? Das ist wohl zuviel gesagt, aber es ist eine Stadt, wo immer eine Menge kulturelle Begebenheiten stattfinden.

Jeden Sommer wird die Stadt ein paar Wochen lang von wilden Wikingern eingenommen. Dies war der Ausgangspunkt für die "Oktobergruppe", eine lokale Künstlergruppe.

Als wir anfangen mit dem Wolfsprojekt zu arbeiten, wollten wir von den Wölfen in der nordischen Mythologie erzählen. Odin (Wodan) wird von zwei Wölfen begleitet, aber am bekanntesten ist der Fenriswolf. Die Götter fürchten ihn und finden eine List, um ihn zu binden. Er ist daher nicht gefährlich, erst am äussersten Tag - Ragnarök - kann er das Band der Götter zerreißen. Diese Sage war unsere Inspiration, aber wir entdeckten bald, dass in vielen europäischen Mythen und Märchen Wölfe eine Rolle spielen.

Einstmals lebten Wölfe in den Wäldern von ganz Europa, bis Landwirtschaft und Industrie sie auf wenige Plätze verdrängten. Wölfe sind würdige und kluge Tiere und sie repräsentieren eine bedrohte Tierart in unserem Teil der Welt.

Die Wölfe der "Oktobergruppe" kann man auf der Brücke von Frederikssund zum Hornshæred sehen. Die anderen Wölfe, die Bürger von Frederikssund gemacht haben, sind ausgestellt beim "Elværk", das Kulturhaus der Stadt.

Lobos en Frederikssund.

¿Significa eso que es una ciudad salvaje? Quizas sea demasiado pero es una ciudad donde suceden muchas cosas culturales continuamente.

Cada verano unos vikingos fieros invaden la ciudad durante unas semanas. Esto ha sido el punto de partida para Oktobergruppen que es una sociedad de artistas locales.

Cuando empezamos a trabajar en el proyecto de los lobos queríamos contar algo de los lobos de la mitología nórdica. Dos lobos acompañaban a Odin pero el más conocido es probablemente Fenris. Los dioses lo tenían miedo y por eso buscaron un truco para atarlo. Así nos es peligroso hasta el día postremo - Ragnarök - cuando romperá las ataduras de los dioses.

Este cuento era nuestra inspiración, pero pronto averiguamos que los lobos se manifiestan en muchas fábulas y en muchos mitos folclóricos europeos. Antes vivían los lobos en los bosques de toda Europa hasta que la agricultura y la industria los expelieron a unos pocos recintos. Los lobos son animales dignos y listos y representaban una raza en peligro de extinción de nuestra parte del mundo. Nuestros lobos de Oktobergruppen se pueden ver desde el puente entre Frederikssund y Hornshæred. Los demás lobos, hechos por los habitantes de Frederikssund, están en la Casa Cultura Elværk.

23 - 29/7 1994

ULVENE i
THE WOLVES at
LES LOUPES à
DIE WÖLFE in
LOS LOBOS en

FREDERIKSSUND

OKTOBERGRUPPEN

Ulve i Frederikssund.

Betyder det, at det er en vild by? Det er nok for meget sagt, men det er en by, hvor der hele tiden sker en masse kulturelle begivenheder.

Hver sommer indtager vilde vikinger byen i et par uger. Det har været udgangspunktet for Oktobergruppen, en lokal kunstnersammenslutning.

Da vi begyndte at arbejde med ulve-projektet, ville vi fortælle om ulvene i den nordiske mytologi. To ulve ledsager Odin, men mest kendt er nok Fenris - ulven. Guderne frygter den og finder derfor på en list for at binde den. Den er således ikke farlig før på den sidste dag - Ragnarok - hvor den bryder gudernes bånd.

Denne historie var vores inspiration, men vi opdagede snart, at ulvene optræder i mange europæiske myter og folkeeventyr. Før i tiden levede ulvene i skovene over hele Europa, indtil landbrug og industri fortrængte dem til få levesteder. Ulvene er både værdige og kloge dyr og repræsentant for en truet dyreart i vores verdensdel.

Oktobergruppens egne ulve kan ses på broen fra Frederikssund til Hornsherred. De øvrige ulve, som borgere i Frederikssund har lavet står ved aktivitetshuset Elværket.

Wolves in Frederikssund.

Does that mean that Frederikssund is a wild town? Maybe that is too much to say, but it is a town where a lot of cultural events take place all the time.

Every summer the wild vikings will take the town for a couple of weeks, which was the starting-point for Oktobergruppen, a local association of artists.

When we began to work on the wolf-project, we wanted to tell about the wolves in the Nordic mythology. Odin is always accompanied by two wolves of which Fenris is probably the most well-known. The Gods fear Fenris and therefore they found a trick to tie him. Thus, Fenris is not dangerous any more - at least not until the last day - Ragnarok - then he will break the chains of the Gods.

This legend inspired us, but soon we were aware of the fact that wolves were acting in a lot of European fairytales, legends and myths. Earlier the wolves were living in the forests all over Europe - until they were forced out by agriculture and industry. Nowadays this dignified and wise representative of a threatened species has very little natural living-space left in our part of the world.

The wolves made by Oktobergruppen can be seen on the bridge from Frederikssund to Hornsherred. The wolves made by people from Frederikssund can be seen at Elværket, our House of Cultural Activities.

Les loupes à Frederikssund.

Est-ce que ça veut dire que la ville est sauvage? Non, pas sauvage, mais Frederikssund est une ville où beaucoup des événements culturels se passent souvent. L'été les vikings sauvages occupent la ville pour deux ou trois semaines. Cela a inspiré Oktobergruppen - une association locale des artistes.

Au début du projet des loupes nous avons voulu raconter des loupes de la mythologie nordique. Odin est toujours accompagné par deux loupes duquel Fenris est le plus connu. Les dieux ont peur de Fenris. Ce pourquoi ils avez trouvé une ruse pour le lier. Donc, Fenris n'est pas dangereux; au moins jusqu'au dernier jour - Ragnarok - où il coupera les liens des dieux.

Cette légende était notre inspiration mais sous peu nous retrouvaient qu'il y en a des loupes paraissant dans beaucoup des contes, des légendes et des mythes européens. Au temps jadis les loupes vivaient partout dans les forêts d'Europe, jusqu'à le temps où l'agriculture et l'industrie les ont chassés. Aujourd'hui ce noble et sage représentant des espèces menacées n'a que peu de place à vivre naturelle en notre partie du monde.

Les loupes faits par Oktobergruppen on peut les voir sur le pont qui va entre Frederikssund et Hornsherred. Les loupes faits par les citoyens de Frederikssund sont exposés à Elværket, notre maison d'activité culturelle.